

posamezne metodološke prijeme izolirano iz vrste strok (statistika, matematika, biologija, sociologija, fizika itd.), je z delom G. P. Chapmana dosežena stopnja, ko se geografija lahko enakopravno vključi v krog strok, ki so sposobne slediti in bogatiti skupno znanstveno metodologijo.

Delo ni geografski učbenik ali priročnik v klasičnem pomenu besede. Avtor piše v zaključku, da knjiga omogoča bolj način gledanja na sisteme kot pa njihovo analizo. Pri tem je posebej pomembno, da je v veliki meri uresničil prepričanje Von Bertalanffija, »očeta« splošne teorije sistemov, da znanost na splošno — tako tudi geografija — lahko ogromno pridobi z iskanjem skupnih potez sistemov, ki jih proučujejo različne znanstvene stroke. G. P. Chapman je opravil delo prav v tem smislu: na osnovi temeljite proučitve opredelitev in uporabe splošne teorije sistemov v najrazličnejših strokah je teorijo v najbolj izvorni obliki približal uporabi v geografiji.

Velika vrednost knjige je tudi v znanstveni natančnosti; njena vsebina je v bistvu opredeljevanje številnih pojmov. Pri tem avtor podrobno razloži njihovo genezo, razlike v razlagi in postavi najustreznejše opredelitve. Bralcu so v veliko pomoč številne in nazorne ilustracije.

Ob takih knjigah se nehote vsiljuje misel o njihovi uporabnosti v slovenski geografiji. Ugotovimo lahko, da ob sedanjih metodologiji, ki se uporablja v slovenski, pa tudi celotni jugoslovanski geografiji, taka dela ostajajo popolnoma neizkoriščena. Osnovni kazalec »metodološke nerazvitenosti« je prav gotovo neizdelana slovenska geografska terminologija, ki ne dovoljuje formalizacije, kar pa je pogoj za razvoj znanosti. Da ne bo nesporazuma; slovensko geografsko izrazoslovje sploh ne sledi sodobnemu razvoju geografske metodologije, medtem ko je povsem ustrezno za klasičen, opisen način dela. Da pa je položaj še slabši, poskusi uveljavljanja (večkrat prevajanja) geografskih izrazov, ki jih prinaša sodobni razvoj geografije, naletijo na odpor, predvsem zaradi nepoznavanja sodobne geografske misli vobče. To je deloma razložljivo z razvojem slovenske geografije v smeri ozke specializacije, kar nas opozarja, da je potreben tudi širši pristop.

Marijan Klemenčič

Nekaj novih pogledov na turistično geografijo

V preteklem letu je izšla cela vrsta knjig, katerih osnovni namen je seznaniti bralca s problematiko turizma, turistične regije in turistične geografije. Na tem mestu se ne bi zadržal pri ocenjevanju turističnih vodnikov, ki so končno tudi v slovenskem jeziku našli pot na police naših knjigarn, ampak bi posvetil pozornost publikacijam, ki obravnavajo turizem in turistične tokove iz geografskega aspekta.

Tourism and Borders (Turizem in meje) — je 355 strani obsežna publikacija, ki je izšla v okviru frankfurtske univerzitetne samozaložbe kot 31. zvezek »Frankfurter Wirtschafts- und Sozialgeographische Schriften«. Vsebina knjige je posvečena problematiki, ki jo je okrog osemdeset geografov iz petih kontinentov in dvanajstih držav obravnavalo na simpoziju o turizmu in mejah. Simpozij je ob sodelovanju tržaškega geografskega inštituta organiziral Institut za geografijo Univerze Edvarda Kardelja, in je 1978. leta potekal v prostorih Filozofske fakultete v Ljubljani in Ekonomske fakultete v Trstu. Simpozij je sofinansirala Gospodarska zbornica Slovenije. Kot zbornik prinaša publikacija širok spekter pogledov na relacije med turizmom in mejo, oziroma mejnimi prehodi in turističnimi tokovi. Pri tem navaja primere odprtih, enostransko odprtih in zaprtih meja, in konkretno poseže v tematiko prekomejnih tokov na mejah Avstrije, ZR Nemčije, Bolgarije, Švedske, Norveške, Finske, Sovjetske zveze, Zambije, Italije, Indije, Svice, Francije, Češkoslovaške, Poljske, Irske, ZDA, Nem-

ške demokratične republike, Kenije, Belgije in Jugoslavije. Posebno pozornost pa nekaj avtorjev posveča razvoju obmejnih območij ob različnih tipih meja, obenem pa tudi teoriji in metodologiji proučevanja tega geografskega fenomena.

Najbolj vsestransko obravnava mejo in prekomajne turistične tokove skupina avtorjev (Klemenčič, Kočevar, Gosar, Pak in Žagar) v skupnem referatu o vplivu turizma na preobrazbo obmejnih regij v Sloveniji. Ker je Slovenija več ali manj vsa v obmejnem pasu, avtorji obravnavajo učinke turističnih tokov povsod v republiki, poseben poudarek pa le posvečajo razvoju ožjega obmejnega prostora ob jugoslovansko-italijanski in jugoslovansko-avstrijski meji. Odrpata meja med dvema različnima družbenima sistemoma prinaša tu občutne spremembe v izbiri pokrajine in pripomore k transformaciji in revitalizaciji cele vrste območij.

Celotna publikacija služi seznanjanju geografov s problematiko prekomajnih tokov ne le v naši neposredni bližini, ampak tudi na drugih kontinentih. Pomembnost zbornika pa je tudi v tem, da poleg angleščine, nemščine in francoščine ter italijanščine enakovredno nastopa tudi slovenski jezik v publikaciji, ki so jo za tisk pripravili v ZR Nemčiji in ki je uraden bilten Mednarodne geografske unije oziroma njene delovne skupine »Geografija turizma in rekreacije«.

Blažević — Pepeonik, Turistička geografija je lansko leto natiskani učbenik šolske knjige iz Zagreba, ki je namenjena študentom oziroma dijakom v srednjih in višjih turističnih šolah. Avtorja posvečata posebno pozornost opredelitvi geografije v sklopu turističnih ved, ki jih slušatelji na teh šolah poslušajo. Pri tem poudarjata, da je bila geografija prva veda, ki je zajela turizem kot predmet svojega proučevanja. Prav zaradi tega je glavna poglavij posvečena predstavitvi turističnih regij po svetu. Za geografa so to v glavnem že več ali manj znana dejstva, negeografom, predvsem ekonomistom, ki se odločajo za tak študij, pa gotovo nudijo veliko novih obzorij, ki jih je vredno upoštevati pri vseh načrtih delovnih organizacij, pri katerih bodo zaposleni.

Profesorjem geografije v srednjih šolah priporočam knjigo, predvsem tisti del, ki obravnava Jugoslavijo, saj je v njej veliko več problemskih, čeprav specifičnih aspektov, kot v obstoječih učbenikih. V delovnih nalogah oziroma vprašanih pa zahteva knjiga veliko logičnega mišljenja, in vodi k geografskemu vrednotenju in opredeljevanju prostora.

Dr. Stevan Stanković, Turizam u Jugoslaviji prikazuje na okroglo 240. straneh teksta glavne značilnosti Jugoslavije, ki jih poskuša avtor opredeliti za turistično prakso. Razporeditev tematike je nova, saj preko klasične predstavitve položaja Jugoslavije v svetu preide avtor na obravnavo meja, mejnih območij in mejnih prehodov, v nadaljevanju pa obravnava pogoje za razvoj turizma. Pri tem se ne drži povsem klasične sheme (prirodno-geografska svojstva, družbeno-geografske karakteristike), ampak vpleta vmes podpoglavja o etnografskih, arheoloških in drugih značilnostih jugoslovanskega ozemlja. Zadržal bi se pri predstavitvi alpskega območja. Avtor na svojstven način, ki nam ni najbolj blizu, delj jugoslovanski gorski svet na štiri enote, pri čemer posveča slovenskim Alpam najmanj prostora. Slikovno gradivo, ki naj bi ta svet predstavilo, prikazuje Kobarid. Vprašljiva je tudi funkcionalna delitev gorskega sveta na izletniško-rekreativni, športno-manifestativni in kulturno-manifestativni. Čeprav je funkcionalna delitev gora nov prispevek k ovrednotenju gorskega sveta za turistično izrabo, oziroma za turistično-geografsko regionalizacijo menim, da bi avtor moral podrobneje razložiti metodo, ki ga je vodila v tako delitev. Vrednost knjige je v podatkih v turističnem prometu in o turističnih smereh v Jugoslaviji, ki so še najbolj podrobno obdelane.

Mag. Golab Čingoski, Turizam Makedonije. Podobno kot predhodno knjigo je tudi to izdala ob koncu preteklega leta Turistička štampa iz Beograda, ki v nakladi 2000 izvodov poizkuša spraviti na trg študije o turiz-

mu v vseh jugoslovanskih republikah. Karakteristika teh in pričujoče študije je, da so v shemi vse šablonske. Poglavlju o geografskem (bolje bi bilo »geopolitičnem«) položaju sledijo poglavja o naravnih značilnostih, zgodovinskih pogojih razvoja, kapacitetah, prometnih karakteristikah, karakteristikah turističnega prometa itd.

Pričujoča študija upošteva to šablono, in jo v najboljši možni meri tudi predstavi. Knjiga je v tem klasičnem smislu predstavitev ena najboljših. Človek pa se vseeno ne more znebiti vtisa, da bi se dalo Makedonijo predstaviti bolj interakcijsko in zanimivo in ne toliko geomorfološko, statistično in ekonomsko.

Mag. Milenko Bašić, Geografske osnove turističke privrede Vrbasko Plivskog prostora.

Geografske osnove turističnega gospodarstva v regiji Vrbasa in Plive so predstavljene v okviru doktorske disertacije sarajevske Univerze. Predstavlja nam svet, ki ga iz turistično-geografskega vidika ne poznamo. Disertacija vključuje tudi poglavja o prebivalstvenih razmerah, torej o demografski sestavi tega območja, ki je vsaj za bodočnost turistične dejavnosti v tej regiji izredno pomembna. Mnoge druge študije tega aspekta (struktura po izobrazbi, spolu, starosti) ne obravnavajo. Avtor smatra, da so poleg teh v tej regiji predvsem prometni faktorji tisti, ki bodo odločali o turističnem razvoju. Izgradnja prometnic bi privedla sem tako rekreativno kot stacionarno zvrst turizma. Tranzitni turizem že daje nekaj dohodka tem manj razvitim področjem Jugoslavije. Upajmo, da bo disertacija v kratkem natisnjena.

Anton Gosar